

MARCIN MIKOŁAJCZYK

Akademia Kaliska im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego

ORCID 0000-0003-0397-7311

ZJAZD OCHOTNICZYCH STRAŻY OGNIOWYCH Z POWIATU KALISKIEGO W RYCHNOWIE 8 STYCZNIA 1919 R.

Jak pisał Józef Ryszard Szaflik, w momencie odzyskania przez Polskę niepodległości, szeregi strażackie były już dość liczne. Na przełomie 1918/1919 r. na ziemiach odradzającego się państwa istniało blisko 1600 ochotniczych straży pożarnych. Charakterystyczną cechą ruchu strażackiego w tym czasie było to, że był on wówczas silny nie tylko liczebnością, lecz również dużym stopniem zorganizowania wewnętrznego. Znaczna ilość straży mogła poszczycić się już kilkudziesięcioletnią przeszłością i bogatymi tradycjami. I wojna światowa tocząca się przez cztery lata na ziemiach polskich wyniszczyła w znaczącym stopniu kraj i wpłynęła negatywnie na funkcjonowanie wielu stowarzyszeń, w tym także i straży pożarnych. Mimo tego, entuzjazm, jaki ogarnął polskie społeczeństwo, wpływał pozytywnie na odradzanie się życia gospodarczo-politycznego. Na jego fali następował także rozwój życia strażackiego¹.

Nie inaczej sytuacja kształtowała się w powiecie kaliskim. W tym miejscu trzeba wspomnieć, że już pod koniec 1863 r. opracowano w Kaliszu projekt zorganizowania straży jako stowarzyszenia. Głównym jej inicjatorem był właściciel hotelu „Wiedeńskiego” Robert Pusch. Projekt został zatwierdzony przez Radę Miejską 6 kwietnia 1864 r., a w maju tego roku przyjęty przez naczelnika wojennego oddziału kaliskiego, generała Bellgarda. Tym samym kaliska straż stała się pierwszą w Królestwie Polskim Ochotniczą Strażą Ogniową². W ślad za nadprośniańskim grodem powstawały kolejne straże – w Częstochowie (1871), Kielcach (1873), Koninie, Turku i Zgierzu (1874), Płocku, Włocławku i Łęczycy (1875), Sieradzu i Łodzi (1876), Wieluniu, Radomiu, Białej Podlaskiej i Tomaszowie Mazowieckim (1877), Piotrkowie Trybunalskim (1878), Łowiczu, Nieszawie i Łomży (1879) oraz Suwałkach, Sochaczewie, Nowym Dworze i Skierniewicach (1880). Palmę pierwszeństwa dzierżył także powiat kaliski. Pierwszą na ziemiach polskich próbę zorganizowania straży wiejskiej podjęto w Dobrcu Wielkim (Dobrzecu Wielkim, ob. dzielnica Kalisza), w 1876 r. Od 1906 r. stowarzyszenia pożarnicze na terenie pow. kaliskiego rozwijały się bardzo szybko, bez większych trudności ze strony władz. Jak ustalił Tadeusz Olejnik, w pierwszej kolejności ochotnicze straże

¹ J.R. Szaflik, *Dzieje Ochotniczych Straży Pożarnych w Polsce*, Warszawa 2005, s. 192.

² Szerzej na temat początków kaliskiej Ochotniczej Straży Ogniowej zob.: T. Olejnik, *Powstanie i działalność Towarzystwa Ochotniczej Straży Ogniowej w Kaliszu do wybuchu I wojny światowej*, [w:] *Ochotnicza Straż Pożarna w Kaliszu 1864-2014. Monografia*, red. T. Olejnik, K. Walczak, Kalisz 2015, s. 67-162.

ogniowe powstawały we wsiach gminnych (miejscowości będące siedzibami gmin), co jednak nie było regułą. Jednocześnie tworzone oddziały straży w innych wsiach danej gminy. W latach 1907-1914 nie stawiano organizatorom straży trudności. Rejestracja stowarzyszenia, jeżeli było ono organizowane na podstawie statutu wzorcowego z 1898 r., przebiegała szybko, i kończyła się najczęściej pozytywną decyzją³. Tym samym, do wybuchu I wojny światowej, na terenie pow. kaliskiego powstały następujące OSO w: miastach: Błaszki (1899); osadach: Chocz (1908), Iwanowice (1899), Koźminek (1899), Opatówek (1882/1905), Staw (1907), Stawiszyn (1900); wsiach: Aleksandria (1910), Blizanów (1911), Brudzew (1914), Ceków, Chełmce (1912), Chlewo (1910), Dobrzec (1876/1907), Godziesze (1909), Jastrzębniki (1911), Kakawa (1911), Kamień (1912), Kokanin (1911), Kościelec (1912), Kościelna Wieś (1908), Kucza Wola, Lisków (1908), Ostrów Kaliski (1913), Pawłówek (1911), Pruszków (1911), Przyranie (1912), Przedzeń, Petryki, Rychnów (1907), Sierzychów (1910), Stobno (1912), Sulisławice (1912), Szczypiorno (1913), Tłokinia (1913), Tykadłów (1912)⁴.

O ile wcześniej organizowane zjazdy strażackie, jak piszą Andrzej Delijewski i Danuta Janakiewicz-Oleksy:

W podświadomości społeczności zbiorowej, miały wywierać nacisk i być impulsem do organizacji kolejnych zjazdów, wieców i spotkań, a wszystko to przy okazji wymiany doświadczeń w dążeniu do organizacji nowych stowarzyszeń ogniowych i stworzenia podstaw organizacyjno-prawnych w ramach opracowania regulaminów, statutów i instrukcji. Pokazy sprzętów, przemarsze ulicami miast, konferencje, odczyty, postanowienia, wszystko to było wyrazem buntu i nieakceptowania polityki obcego państwa. Zjazdy strażackie miały wydźwięk rozważnej prowokacji i mierzenia sił na zamiary⁵.

O tyle zjazd w Rychnowie, zorganizowany w nowych realiach polityczno-gospodarczych, w kilka miesięcy po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, był oddolnym przedsięwzięciem, wyrazem zaniepokojenia o stan materialny i zdolność bojową jednostek biorących w nim udział. Dla porównania warto wspomnieć, że w nieodległym pow. konińskim, pierwszy zjazd naczelników i delegatów straży ogniowych odbył się 2 grudnia 1923 r. Zjazd ten dał asumpt m.in. do powstania powiatowego Oddziału Związku Floriańskiego⁶.

Pierwszy Zjazd Ochotniczych Straży Ogniowych wiejskich z pow. kaliskiego zwołano 8 stycznia 1919 r. w Rychnowie, z inicjatywy członków straży Jastrzębnicko-Pruszkowskiej – Antoniego Piłacińskiego, Włodzimierza Szulca, Leona Maniewskiego, Michała Krawczyka, Szymona Sobczaka oraz członków OSO w Rychnowie – Piotra Woźniaka, Ignacego Nowaka, Wojciecha Andrzejaka i Stefana Chenczke. Zjazd otworzył naczelnik straży rychnowskiej Piotr Woźniak, na przewodniczącego wybrano Włodzimierza Szulca, na asesorów Ignacego Łapińskiego, Franciszka Wroniszewskiego, Hieronima

³ T. Olejnik, *Towarzystwa Ochotniczych Straży Ogniowych w Królestwie Polskim*, Warszawa 1996, s. 69.

⁴ Tamże, s. 73; *Spis miejscowości Królestwa Polskiego, w których są organizacje straży ogniowych*, [w:] „Zeszyty Historyczne Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej”, t. 7, Warszawa 2008, s. 193.

⁵ A. Delijewski, D. Janakiewicz-Oleksy, *Symboliczne motywy patriotyczno-narodowe na strażackich dokumentach ikonograficznych do 1918 roku*, [w:] „Muzealny Rocznik Pożarniczy” 2020, t. 14, s. 158-159.

⁶ P. Gołdyn, *Ochotnicze Straże Pożarne powiatu konińskiego w latach 1921-1939. Studium historyczne na podstawie „Głosu Konińskiego”*, Kalisz 2021, s. 46-48.

Czerkawskiego, Stefana Przybyła, Antoniego Piłacińskiego i B. Karbowskiemu, sekretarzem został Stefan Chenczke. Porządek dzienny uroczystości obejmował głównie problem uchwalenia przez Sejmik Powiatowy w Kaliszu stałego subsydium dla straży ogniowych pow. kaliskiego. Po przedyskutowaniu poszczególnych punktów porządku dziennego, w którym głos zabierało kilku delegatów i gości, powzięto uchwałę, że Zjazd upoważnia organizatorów, do wystąpienia w imieniu wszystkich straży ogniowych do kaliskiego Sejmiku Powiatowego z wnioskiem o uchwalenie stałego subsydium dla straży ogniowych z funduszy powiatowych. W Zjeździe wzięło udział ponad sto osób, w tym przedstawiciele dwunastu OSO z:

BLIZANOWA – straż powstała w 1903 r., jej pierwszym naczelnikiem był Hieronim Czerkawski. W tym samym roku, staraniem wszystkich mieszkańców wybudowano drewnianą remizę strażacką. Członkowie jednostki w pierwszych latach swego istnienia dzielili się na dwa oddziały – toporników i sikawkowych⁷. Na zjeździe jednostkę reprezentowali Hieronim Czerkawski i Władysław Jędrusiak.

BRUDZEWA – straż powstała w 1914 r. Na zjeździe jednostkę reprezentowali: Franciszek Wroniszewski, Antoni Gabrysiak i Jan Koszela.

DOBRZECA – jak wspomniano wcześniej, w 1876 r. członek kaliskiej straży pożarnej Antoni Ostrzycki, założył w tej wsi, pierwszą w Królestwie Polskim straż wiejską. Na jej czele stanął sam organizator, na zastępcę wybrano Tomasza Wojtysia. Jednostka liczyła wówczas 24 członków. Ówczesna jednostka nie otrzymała jednak oficjalnego pozwolenia od władz, a jedynie pozwolenie na prowadzenie ćwiczeń ze sprzętem pożarniczym. W 1906 r., dzięki usilnym staraniom Alfonsa Parczewskiego, dobrzecka OSO została oficjalnie zarejestrowana⁸. Na Zjeździe jednostkę reprezentowali Stefan Przybył, Roman Klimaszewski i Jan Sołtysiak.

GOLISZEWA – straż powstała w 1918 r. Na Zjeździe jednostkę reprezentowali Franciszek Rogacki i Władysław Derendarz.

JASTRZĘBNIK i **PRUSZKOWA** – jedna z pierwszych ochotniczych straży ogniowych w gminie Pamięcin, założona 5 czerwca 1911 r. W drugiej połowie 1912 r. dołączył do niej tzw. „2-gi oddział” w Pruszkowie, który funkcjonował w strukturach straży do 1923 r. Na jego czele stanął Antoni Karboński. Inicjatorami jej założenia byli ówczesny dziedzic z Jastrzębnik Henryk Chrzanowski, pisarz gminny Włodzimierz Szulc oraz gospodarze Maksymilian Dąbkowski i Antoni Piłaciński. Funkcjonowały trzy oddziały straży: pompowniczy, sikawkowy i beczkowy⁹. Na Zjeździe jednostkę reprezentowali: pomocnik naczelnika Antoni Piłaciński, gospodarz Włodzimierz Szulc, skarbnik Leon Maniewski, naczelnik I oddziału Michał Krawczyk i naczelnik II oddziału Szymon Sobczak.

KOKANINA i **PAWŁÓWKA** – inicjatorem powstania straży był ks. kanonik Józef Bolesław Szafnicki, który w czerwcu lub lipcu 1911 r. zwrócił się do swoich parafian z apelem, w którym ogłosił zamysł zorganizowania Parafialnej Ochotniczej Straży Ogniowej w Kokaninie, zachęcając mieszkańców parafii do wstąpienia w jej szeregi. Na pierwszym, założycielskim zebraniu został wybrany na prezesa. Postanowiono też

⁷ *Tradycje Ochotniczych Straży Pożarnych Gminy Blizanów*, Blizanów 2004, s. 11.

⁸ T. Olejnik, *Towarzystwa Ochotniczych Straży Ogniowych...*, s. 63; S. Szadko, *Dobrzec w dziejach przeszłości*, Dobrzec 1964, s. 72, 78 [maszynopis w posiadaniu autora].

⁹ Szerzej o początkach OSO w Jastrzębnikach i Pruszkowie zob.: S. Małyszko, *Z dziejów Jastrzębnik i sąsiednich wsi*, Kalisz 2018, s. 97-101.

podzielić straż na dwa pododdziały – w Kokaninie i w Pawłówku¹⁰. Na Zjeździe OSO z Kokanina reprezentowali: Franciszek Figlak, Wawrzyniec Grzeszkowiak i Roman Tomczyk, OSO z Pawłówka: Wojciech Łyszczyński, Franciszek Łyszczyński i Wawrzyniec Jeżyk.

KOŚCIELCA – na Zjeździe jednostkę reprezentował Adam Gilak.

KOŚCIELNEJ WSI – straż powstała w 1908 r. z inicjatywy rolnika Michała Światło. Zebranie założycielskie odbyło się na placu przed miejscowym kościołem i tam dokonano wyboru pierwszego zarządu: prezesem został wybrany dziedzic Kościelnej Wsi Narcyz Kreczunowicz, sekretarzem, szwagier dziedzica Ludomir Karłowski, sekretarzem Marcin Kałużny, skarbnikiem Jan Grabarek, gospodarzem Michał Światło, zastępcą naczelnika Filip Staszewski, sygnalistą Edward Dymalski. Rejestracja OSO nastąpiła w 1908 r. w Kaliszu. Pierwsze wyposażenie, sikawkę straż otrzymała od władz carskich. W owym czasie jednostka liczyła 20 członków, którzy jeszcze w 1908 r. z własnych pieniędzy zakupili mundury. W 1911 r. wybudowano remizę. Na zjeździe jednostkę reprezentowali: Wojciech Kąkolewski i Ignacy Gruszka.

LISKOWA – początek Ochotniczej Straży Ogniowej w tej miejscowości związany jest, z założeniem 20 lipca 1902 r. przez liskowskiego proboszcza ks. Wacława Blizińskiego parafialnego „Wzajemnego ubezpieczenia zboża i słomy na wypadek pożaru”. Jego uzupełnieniem miała być straż ogniowa. Niechętny stosunek władz carskich do osoby proboszcza, skutkowało brakiem pozwolenia na założenie jednostki. Ostatecznie, po kilkuletnich zabiegach kaliskiego adwokata Józefa Radwana, 3 lipca 1908 r. wicegubernator kaliski wydał zgodę na założenie Liskowsko-Strzałkowskiego Towarzystwa Pożarniczego, złożonego z dwóch oddziałów – w Liskowie i Strzałkowie. Pierwszym (nominalnym) prezesem został J. Radwan. Na pierwszym walnym zebraniu 25 grudnia 1908 r. powołano kolejny oddział w Zakrzynie. W 1911 lub rok później zorganizowano filię w Koźlątkowie. W Liskowie ustanowiono główną siedzibę władz oraz miejsce wspólnych ćwiczeń¹¹. Na Zjeździe straż reprezentowali Ignacy Łapiński i Józef Białek.

PRZEDZENIA – na zjeździe jednostkę reprezentowali Stanisław Łażniak i Walenty Marciniak.

RYCHNOWA – straż założono w 1907 r. z inicjatywy mieszkańców Rychnowa i przyległych wsi. Społeczeństwo Rychnowa i ówczesny wójt gminy Pamięcin Jan Chenczke wyposażyli OSO w hełmy, pasy, topory, sikawkę czterokołową, beczki i skromne pomieszczenie. Jednostka liczyła w tym czasie 35 członków. W 1909 r. z inicjatywy ks. Aleksandra Kokczyńskiego założony zostaje pierwszy zespół orkiestry dętej. W 1910 r. rozpoczęto budowę domu parafialnego, który od początku służył także strażakom¹². W Zjeździe brali udział wszyscy członkowie straży.

Pomimo zaproszenia, na uroczystość nie przybyli przedstawiciele straży z Tykadłowa i Kamienia.

Pismo (prośba) pozjazdowe, które wystosowano 21 marca 1919 r. do kancelarii Sejmiku Powiatowego w Kaliszu, odniosło pożądane efekty. Dzięki ustaleniom Stanisła-

¹⁰ *Tradycje Ochotniczych Straży Pożarnych Gminy Blizanów*, Blizanów 2004, s. 33-34; M. Mikołajczyk, *Szafnicki Józef Bronisław (1855-1919), ksiądz, działacz społeczny i publicysta. Inicjator; założyciel i pierwszy prezes OSP w Kokaninie i Pawłówku pod Kaliszem*, [w:] *Słownik biograficzny polskich strażaków*, t. 1, red. M. Zalewski, Warszawa 2022, s. 277-279.

¹¹ G. Waliś, *Ochotnicza Straż Pożarna w Liskowie. Zarys dziejów*, Lisków 2002, s. 3-4.

¹² *Tradycje Ochotniczych...*, Blizanów 2004, s. 44.

wa Małyszko, wiadomo, że zarówno OSO w Jastrzębnikach jak i w Rychnowie otrzymały zapomogi od Sejmiku Powiatowego – w 1920 r. było to 300 marek, w 1922 r. 8000 marek, a w 1923 r. 40.000 marek polskich. W 1923 r. taką samą kwotę dostała OSO w Pruszkowie, a OSO w Rychnowie o 10.000 marek więcej. W 1927 r. Wydział Powiatowy Sejmiku Kaliskiego przyznał OSO w Jastrzębnikach zapomogę w wysokości 150 zł¹³. Dzięki ustaleniom Zdzisława Jana Zasady, co do subsydiowania przez samorzady działalności straży pożarnych w okresie międzywojennym, wiemy, że początkowo dotacje na funkcjonowanie poszczególnych jednostek, gminy i miasta przekazywały w formie gotówkowej lub w postaci sprzętu dla celów gaśniczych. Z biegiem czasu upowszechnił się system wpisywania kwot do budżetów i stałego dofinansowania Związków Okręgowych (następnie Oddziałów Powiatowych) straży pożarnych. W kolejnych latach system ten został zmodernizowany i strażackie związki opracowały plan podziału funduszy, według których podejmowano decyzje o ich przydziale na poszczególne jednostki. Przeciętna roczna kwota środków przeznaczona przez sejmiki powiatowe na straże pożarne wynosiła między 20 a 25 tys. zł, dochodząc niekiedy do 30 tys. zł¹⁴.

Prezentowane dokumenty – „Prośba organizatorów Zjazdu Straży Ogniowych wiejskich z pow. kaliskiego w Rychnowie do Sejmiku Powiatowego w Kaliszu” i „Protokół ze Zjazdu” – przechowywane są w Archiwum Państwowym w Kaliszu, w zespole Wydział Powiatowy w Kaliszu. Nie funkcjonowały one dotychczas w szerszej świadomości badaczy ruchu strażackiego w regionie. Najlepiej świadczy o tym fakt, że informacje o Zjeździe nie występują w prawie żadnych opracowaniach dotyczących historii OSO biorących w nim udział. Dotychczas korzystali z nich jedynie Stanisław Małyszko, w swoim opracowaniu o dziejach Jastrzębnik i okolicznych wsi¹⁵ oraz Józef Mirosław Wojcieszak, w opracowaniu wydanym z okazji stulecia OSP Pruszków¹⁶.

Niezwykle ważnym i interesującym dokumentem, stanowiącym uzupełnienie prezentowanego materiału źródłowego jest fotografia grupowa przedstawiająca uczestników zjazdu rychnowskiego. Pamiętać trzeba, że dla polskiego ruchu strażackiego fotografia zbiorowa stała się niewymowną demonstracją siły oraz sposobem manifestowania swojej przynależności do organizacji, społeczeństwa i światopoglądu. Jak pisali A. Delijewski i D. Janakiewicz-Oleksy:

Dokumentacja ikonograficzna i relacja zapisu z tamtych wydarzeń była długą i katorżniczą drogą budowania mundurowych struktur, które za cel wyznaczyły sobie pracę u podstaw. Dzisiaj jest namacalnym dowodem wizualnym, na celowe działania stanowczych i radykalnych poglądów związanych ze strażackim honorem, zawodem i etyką wynikającą z pełnienia funkcji społecznej, (obywatelskiej). Na fotografiach zjazdowych straży pożarnych zauważyć można oprócz demonstracji siły, również na tle liczebnej zbiorowości – powagę, która budziła szacunek w postawie działań i symbolice galowego umundurowania. Technika i kunszt wykonania fotografii również imponuje. Fotogra-

¹³ S. Małyszko, *Z dziejów Jastrzębnik...*, s. 101.

¹⁴ Z. J. Zasada, *Samorzady w akcji przeciwpożarowej w okresie działania Związku Floriańskiego*, [w:] *Analizy Strategiczne Florian 2050*, t. 4, red. M. Zalewski, Warszawa 2021, s. 161.

¹⁵ S. Małyszko, *Z dziejów Jastrzębnik...*, s. 100.

¹⁶ J. M. Wojcieszak, *100-lat Ochotniczej Straży Pożarnej w Pruszkowie*, [b.m.] 2011, s. 30.

fowie potrafili ująć za pomocą swych obiektywów panoramiczność tamtych wydarzeń i pokazać liczebność zgrupowania. W obecnej chwili owa dokumentacja fotograficzna przyjmuje charakter reportażu¹⁷.

Fot. Uczestnicy zjazdu powiatowego OSO powiatu kaliskiego w Rychnowie 8 stycznia 1919 r.
Źródło: Zbiory prywatne rodziny Sołtysiaków z Kokanina

¹⁷ A. Delijewski, D. Janakiewicz-Oleksy, *Symboliczne motywy...*, s. 159.

ANEKS

k. [117]

Do

Sejmiku Powiatowego Kaliskiego na ręce Pana Komisarza Rządu Polskiego w Kaliszu

Organizatorów Zjazdu Straży Ogniowych wiejskich z powiatu Kaliskiego w Rychnowie

Prośba

Potrzeby wszystkich w ogóle straży ogniowych naszego powiatu, a przede wszystkim wiejskich, z uwagi na zdekompilowanie narzędzi (można wymienić szczegółowo potrzeby, jak brak sikawek, beczek, drabin, a przede wszystkim węży, nie mówiąc już o uniformie niezbędnym dla strażaków) są znaczne. Ofiarność ogółu, wpływy ze składek członkowskich, jako też inne źródła materialne, z których straże nasze czerpią środki materialne na swe utrzymanie, przy obecnych warunkach są wprost mało znaczące.

Opieka jednak nad mieniem ludności, które ulega częstym pożarom, wymaga skutecznej akcji ratunkowej, a co za tym idzie szybkiej pomocy na doprowadzenie naszych straży ogniowych do stanu normalnego.

Wychodząc z założenia, że straże ogniowe [117v] na równi z innymi potrzebami naturalnymi społeczeństwa (środkami komunikacyjnymi, pomocą lekarską itp.) winny korzystać z pomocy władz komunalnych, zwracamy się przeto na mocy upoważnienia Zjazdu Straży Ogniowych Wiejskich z powiatu kaliskiego, w imieniu wszystkich straży powiatu do Ogólnego Zebrania Sejmiku Powiatowego z prośbą o uwzględnienie w swym budżecie stałego rocznego zasiłku na podtrzymanie naszych straży ogniowych.

Wyciąg z protokołu Zjazdu załączamy.

Organizatorzy Zjazdu:

Włodzimierz Szulc

W[ojcich] Andrzejak

Adam Chenczke

Antoni Piłaciński

S[zymon] Sobczak

M[ichał] Krawczyk

L[eon] Maniewski

Dnia 21 marca 1919 r.

[118]

Wyciąg

Działo się w Rychnowie ziemi kaliskiej dnia 8 stycznia 1919 r.

Z inicjatywy członków Straży Ogniwych Ochotniczych wiejskich Jastrzębnicko-Pruszkowskiej w osobach Antoniego Piłacińskiego, pomocnika naczelnika, Włodzimierza Szulca, gospodarza straży, Leona Maniewskiego, skarbnika, Michała Krawczyka, naczelnika I oddziału, Szymona Sobczaka, naczelnika III oddziału, Rychnowskiej w osobach: Piotra Woźniaka, naczelnika straży, Ignacego Nowaka, pomoc[nika] naczelnika, Wojciecha Andrzejaka, chorążego, Stefana Chenczke, sekretarza, został zorganizowany pierwszy Zjazd Straży Ogniwych Ochotniczych Wiejskich z powiatu Kaliskiego.

W Zjeździe tym wzięły udział straże wiejskie: 1) Jastrzębnicko-Pruszkowska i 2) Rychnowska w pełnym składzie, 3) Blizanowska delegaci: Hieronim Czerkawski i Władysław Jędrusiak, 4) Brudzewska delegaci: Franciszek Wroniszewski, Antoni Gabrysiak i Jan Koszela, 5) Kościelnej Wsi delegaci: Wojciech Kąkolewski i Ignacy Gruszka, 6) Pawłówka delegaci: Wojciech Łyszczyński, Franciszek Łyszczyński i Wawrzyniec Jeżyk, 7) Kokanińska delegaci: Franciszek Figlak, Wawrzyniec Grzeszkowiak i Roman Tomczyk, 8) Przedzeńska delegaci: Stanisław Łażniak i Walenty Marciniak, 9) Goliszewska delegaci Franciszek Rogacki i Władysław Derendarz, 10) Dobrzecka delegaci: Stefan Przybył, Roman Klimaszewski i Jan Sołtysiak, 11) Liskowska delegaci: Ignacy Łapiński i Józef Białek, 12) Kościelecka delegaci: Adam Gilak.

[118v] W Zjeździe tym brało udział 100 osób. Z zaproszonych na Zjazd nie przysłały swych delegatów straże Tykadłowska i Kamińska.

Zjazd otworzył naczelnik Straży Rychnowskiej Piotr Woźniak, proponując na przewodniczącego Włodzimierza Szulca, gospodarza Straży Jastrzębnicko-Pruszkowskiej. Zebrani przez aklamację wybór potwierdzili. Przewodniczący zaprosił na asesorów I. Łapińskiego, naczelnika straży Liskowskiej, F. Wroniszewskiego, naczelnika straży Brudzewskiej, H. Czerkawskiego, naczelnika straży Blizanowskiej, S. Przybyła, prezesa straży Dobrzeckiej, A. Piłacińskiego i B. Karbowskiego pom[ocnika] naczelnika straży Jastrzębnicko-Pruszkowskiej St[efana] Chenczkiego na sekretarza.

Do obrad Zjazdu porządek dzienny obejmował następujące punkty:

Uchwalenie przez Sejmik powiatowy dla straży ogniowych stałego subsydium.

Zjazd po przedyskutowaniu poszczególnych punktów porządku dziennego Zjazdu w którym zabierało głos wielu delegatów i osób zaproszonych powziął następującą uchwałę:

Zjazd upoważnia organizatorów dzisiejszego Zjazdu do wystąpienia w imieniu wszystkich straży ogniowych do Sejmiku powiatowego z umotywowanym wnioskiem o uchwalenie stałego subsydium dla straży ogniowych z funduszków powiatowych.

Zgodność niniejszego wyciągu z oryginałem poświadcza.

Gminy Pamięcin Pisarz gminy

Fingas

ZJAZD OCHOTNICZYCH STRAŻY OGNIOWYCH Z POWIATU KALISKIEGO W RYCHNOWIE 8 STYCZNIA 1919 R.

Słowa kluczowe: Ochotnicze Straże Ogniowe, zjazd powiatowy, powiat kaliski, Rychnów

Niniejszy tekst prezentuje ważne wydarzenie w dziejach aktywności Ochotniczych Straży Ogniowych pow. kaliskiego, jakim był ich Zjazd odbyty 19 stycznia 1919 r. w Rychnowie, w świetle dwóch dokumentów – „Prośby organizatorów Zjazdu Straży Ogniowych wiejskich z pow. kaliskiego w Rychnowie do Sejmiku Powiatowego w Kaliszu” i „Protokołu ze Zjazdu” przechowywanych w Archiwum Państwowym w Kaliszu, w zespole Wydział Powiatowy w Kaliszu.

CONVENTION OF VOLUNTEER FIRE DEVICES FROM THE KALISKI COUNTY IN RYCHNÓW 8 JANUARY 1919

Keywords: Volunteer Fire Departments, county convention, Kalisz district, Rychnów

This text presents an important event in the history of the activity of the Volunteer Fire Brigades of the pow. Kalisz, which was their Convention held on 19 January 1919 in Rychnów, in the light of two documents – „Prośby organizatorów Zjazdu Straży Ogniowych wiejskich z pow. kaliskiego w Rychnowie do Sejmiku Powiatowego w Kaliszu” and „Protokołu ze Zjazdu” stored in the State Archives in Kalisz, in the Powiat Department in Kalisz.

Bibliografia

Źródła:

Archiwum Państwowe w Kaliszu
Wydział Powiatowy w Kaliszu, sygn. 123

Opracowania:

Delijewski A., Janakiewicz-Oleksy D. (2020), *Symboliczne motywy patriotyczno-narodowe na strażackich dokumentach ikonograficznych do 1918 roku*, [w:] „Muzealny Rocznik Pożarniczy”, t. 14

Gołdyn P. (2021), *Ochotnicze Straże Pożarne powiatu konińskiego w latach 1921-1939. Studium historyczne na podstawie „Głosu Konińskiego”*, Kalisz

Małyżko S. (2018), *Z dziejów Jastrzębnik i sąsiednich wsi*, Kalisz

Mikołajczyk M. (2022), *Szafnicki Józef Bronisław (1855-1919), ksiądz, działacz społeczny i publicysta. Inicjator, założyciel i pierwszy prezes OSP w Kokaninie i Pawłótku pod Kaliszem*, [w:] *Słownik biograficzny polskich strażaków*, t. 1, red. M. Zalewski, Warszawa

Olejnik T. (2015), *Powstanie i działalność Towarzystwa Ochotniczej Straży Ogniowej w Kaliszu do wybuchu I wojny światowej*, [w:] *Ochotnicza Straż Pożarna w Kaliszu 1864-2014. Monografia*, red. T. Olejnik, K. Walczak, Kalisz

Olejnik T. (1996), *Towarzystwa Ochotniczych Straży Ogniowych w Królestwie Polskim*, Warszawa
Spis miejscowości Królestwa Polskiego, w których są organizacje straży ogniowych (2008), [w:] „Zeszyty Historyczne Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej”, t. 7, Warszawa

Szadko S. (1964), *Dobrzec w dziejach przeszłości*, Dobrzec [maszynopis w posiadaniu autora]

Szaflik J.R. (2005), *Dzieje Ochotniczych Straży Pożarnych w Polsce*, Warszawa

Tradycje Ochotniczych Straży Pożarnych Gminy Blizanów (2004), Blizanów
Waliś G. (2002), *Ochotnicza Straż Pożarna w Liskowie. Zarys dziejów*, Lisków
Wojcieszak J.M. (2011), *100-lat Ochotniczej Straży Pożarnej w Pruszkowie*, [b.m.].
Zasada Z.J. (2021), *Samorzędy w akcji przeciwpożarowej w okresie działania Związku Floriańskiego*, [w:] *Analizy Strategiczne Florian 2050*, t. 4, red. M. Zalewski, Warszawa